

Forfatter: Aakjær, Jeppe

Titel: Gammel Jehannes hans Bivelskistaarri, I-II

Citation: Aakjær, Jeppe: "Gammel Jehannes hans Bivelskistaarri, I-II", i Aakjær, Jeppe: *Artikler og Taler*. - 1919, Gyldendal, 1918-19, s. 246. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-aakjaer04tom-shoot-workid57252/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Artikler og Taler. - 1919

Efterskrift.

Efter at dette er nedskrevet, ser jeg, at ogsaa Hr. *Alfred Ipsen* har været ude; han tror, jeg „husker fejl“ i min Bemærkning om Taterne. Hvad jeg sigtede til, var Alf. Ipsens Anmeldelse af min „Vadnølsfolk“, hvor han beskylder mig for at gjøre Greb „ud i Fortidens allervildeste Romantik, naar han indfører Natmandsfolk og andre Æventyrskikkelser, der drager Landet rundt med lange Knive. Dem tror man imidlertid ikke rigtigt paa, de synes nærmest hensatte dér for Effektens Skyld. Absolut galt er det, naar han leder Tateren Small Hans (i „Daalum Mølle“) dø under gruligt Samvittighedsnag og Frygt for det hinsidige. Taterne er, som bekjendt (!), ganske blottede for alt religiøst Instinkt.“ (Se „*Samfundet*“ 18. Januar 1901).

— Det er sligt, jeg kalder uvederhæftig Kritik. Disse „Æventyrskikkelser“, der skal tilhøre „Fortidens allervildeste Romantik“, hører til mine Barndomsaars allerkjendteste Figurer, — den store *Abraham-Slæggt* fra Estvad og Rønbyerg gennemkrydsede i 70'erne alle Vejene, — de hørte sammen med det tidlige Foraar, naar de dukkede frem over Bakkerne med deres langthenglimtende Blikstøj, eller laa ved Digeret blandt de første Gaaseurter og sled i et glinsende Stykke Spegekæsk, mens vi Knægte drev forbi med Faareflokkene. Sønderfra kom den store *Axel-Slæggt*, hvoraf en af de sidste: *Ståsel* døde paa Vrov Kommune 1889. — Hvis det er saa „bekjendt“, at Taterne er ganske blottede for „alt religiøst Instinkt“, er det mærkeligt, at den Familie, jeg sammen med Mylius-Erichsen besøgte i Kisum Kjæftringhus, 1899, røbede sig som fanatiske Mormoner. — Lutter Bogvisdom og Bogvigtighed, Hr. Ipsen!

GAMMEL JEHANNES
HANS BIVELSKISTAARRI.

I.

„*Bogvennen*“, Decbr. 1911.

Vi har efterhaanden vænnet os til den Antagelse, at Biblen kun tilhører de fromme. Mod den Opfattelse maa der protesteres. Biblen er alles. Mest er den Digterens. Det

maa være en Skribents Ret at ta' ogsaa dens Fortællinger op i sin Fantasi og la' dem bryde sig i hans Temperament som i et Prisme. Biblen ligger den jydsk Bonde nær. Over dens ru Bind har hans arbejdstunge Haand strøget i Sorg og Lykke. I dens sunde naive Billedverden fandt han Næring for noget af det bedste i hans eget Sind. Men paa eet Punkt skuffede den ham: Biblen ejer ingen Humor. Det maatte han bære til af sit eget. Det er det, som Gammel Johannes gør i min Bog. Som han fortæller Bibelsk-Historie, har jeg hørt den fortalt af mer end een jydsk Bonde. Mer: Jehannes gjorde det bedst.

Jehannes er ikke nogen opdigtet Person; hans Døbenavn er *Johannes Villadsen*; han levede i min Fødeby indtil 1904. Erindringen om hans Fortællekunst gaar endnu som en varm Iing igjennem mit Sind.

Man siger, at det jydsk Sprog langsomt dør. Det er en ond Fabel. Jeg tror, dette Sprog har dybere Rødder i Folketsindet end selve Højdansken. Og i denne begavede Oldings Mund risled og strømmed det ligesaa mantert og friskt som i Blichers og *E Bindstouws* Dage.

Jente, 20. Novbr. 1911.

II.

„Ribe Sløjstidende“, 2. Jan. 1912.

Hr. Redaktør!

Deres Anmelder har været ret unaadig mod min sidste Bog (21. Decbr. 1911); det maa jeg finde mig i, skjønt Hr. Z., der ellers har omtalt mig smukt ved andre Lejligheder, burde kjende mig saa meget, at han vidste, at jeg har andre Maal end „Brandere“, og hvad han kalder „regulær Komik“. Men naar han bebrejder mig manglende Smag, fordi jeg la' min Fortæller Gammel Johannes berætte, „*hvorledes Sara (skal være Abraham) bevarter Vorherre med Kalvesteg og Tykmælk*“, saa vidner dette om, at min strenge Anmelder just ikke er nogen flittig Bibellæser. I i. Mosebog 18,8 (Professor *Buhls* Oversættelse) hedder det ordret: „Derpaa tog han (Abraham) *Tykmælk* og *Sødmælk* og *den tilberedte Kalv* og satte den for dem (nemlig Vorherre og